

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaia vsak dan opoldine — Mesečna naročina 11.— lir, za inozemstvo 15.20 lir
IZKLJUCNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

Računi pri poštno čekovnem zavodu:
Ljubljana štev. 10-351

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Akcije patrol in topništva

Letalski oddelki so z uspehom napadli letališča in tabrišča v sovražnem zaledju in vojne cilje na Malti

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavljen 30. julija naslednje 793. vojno poročilo:

Operativno delovanje na egiptskem bojišču je bilo včeraj omejeno na akcije patrol in topniške dvoboje.

Naši letalski oddelki so z uspehom napadli letališča in središča v sovražnikovem zaledju. Ena naša letala se ni vrnila na oporišče.

Oddelki osnega letalstva so bombardirali vojne naprave na Malti, pri čemer so v

pas vojnih ciljev nastala večja porušenja. Nemški lovci so sestrelili v spopadu dve letali tipa »Spitfire«.

Britanska letala so preteklo noč odvrgla nekaj rušilnih bomb v bližini Licate, pri čemer je bil 1 civilist ranjen, medtem ko ni zabeležena nikaka škoda.

V bojih dne 27. t. m., omenjenih v početku štev. 791, se je narednik 62. pehotnega polka Pantili Pietro posebno odlikoval kot strelec protitankovskega topa, ko je sam uničil 4 sovražne tanke.

Muslimani v Albaniji

Tirania, 31. jul. s. Predsednik sveta ulemov muslimanske verske skupnosti je izdal pismo, v katerem kot Šef muslimanske skupnosti v Albaniji kategorično demantira vesti sovražne propagande o dozveznih zatorvah muslimanskih sołt in mošč v Albaniji. Nasprotno pa je res, pravi pismo, da naša skupnost še bolj živahnodela na tem, da bi se moralne in materialne dobre muslimanskih načel uveljavlja v zagotovile poedincu in skupnosti čim več-

jo bratsko povezanost vseh muslimanov velike Albanije, združene s fašistično Italijo, ki je vedno kazala strpnost glede ostalih veroizpovedi albanske države. Muslimanska skupnost v Albaniji skuša s svojimi razpoložljivimi silami uresničiti čim prej in popolno duhovno spojitev vseh muslimanov, kar seveda ni lahko delo, a točno se ga je z navduševanjem in ljubezno, dobro zavedajoč se, da lahko računa pri tem na brezpogojno podporo kr. albanske vlade.

Indijska kriza

najbolj osvetljuje trhlost britanskega imperija in metode londonske politike

Zeneva, 31. jul. s. List »Petit Dauphin« doznavanje iz Delhija, da je poslednji govor sira Stafford Crippsa obenem s komentarji ameriških listov o položaju v Indiji povzročil živahnou reakcijo vseindijskega Kongresa, ki je še enkrat potrdil svojo odločno voljo, da se ne želi več pogajati samo z Anglijo, temveč z vsemi združenimi narodi. Predsednik Kongresa stranke dr. Azad je namreč izjavil, da je povsem pravično, ako se Indijci ne marajo pogajati samo z Anglijo, dokler nima vsega vrednosti. Predsednik Kongresa stranke dr. Azad je namreč izjavil, da je povsem pravično, ako se Indijci ne marajo pogajati samo z Anglijo, dokler nima vsega vrednosti.

Upor v Siriji

Carigrad, 31. jul. s. Po vesteh iz Palestine se je v Siriji uprl neki polk Cerkazov prav v trenutku, ko bi po odredbi britanskih oblasti moral odpotovati. Vojaki so se porazgubili v družinskem Džebelu, kjer se uporna družinska plemena pridružila tem ublegim Cerkazom. Baje so uporniki napadli več krajev, ki so pod britanskim kontrolo.

Nizozemci v Južni Afriki nočejo krvaveti za Angleže

Saigon, 31. jul. s. Doznavava se, da je med nizozemskim življem v Južnoafriški uniji nastala velika vznenimoreč zaradi Smutsove zahteve, da bi mobiliziral tudi nizozemske državljane za rešitev dragocene britanske krvi. Družine v poklicancev so se javile na nizozemskem poslanstvu v Pretoriji, od katerega so zahtevala, da izjavi južnoafriški oblasti, da ne bodo prej zapustile tega poslopja, dokler ne bodo vsi njih sorodniki zopet prosti.

Po starini metodah

Bangkok, 31. jul. s. Nevratalni potniki, ki prihajajo iz Indije, poročajo o raznih resnih spopadih med avstralskimi vojaki in britanskimi civilisti. Britanski civilisti očitajo namreč avstralski vojaki, da necejo služiti v vojski. Po vesteh iz Bomby je bil v tem mestu uprizoren celo

pravi lov na Angleže v civilni obleki. Mnogi britanski državljani se namreč nahajajo na visokih upravnih položajih, namesto da bi se borili v armadi. Verjetno je spodnja zbornica iz teh razlogov odobrila osnutek zakona, ki obvezuje vse Angleže v inozemstvu k vojaški službi. Seveda je tudi sedaj izven dvoma, da bodo ti Angleži služili samo tam, kjer ni nobene nevarnosti.

Upor v Siriji

Carigrad, 31. jul. s. Po vesteh iz Palestine se je v Siriji uprl neki polk Cerkazov prav v trenutku, ko bi po odredbi britanskih oblasti moral odpotovati. Vojaki so se porazgubili v družinskem Džebelu, kjer se uporna družinska plemena pridružila tem ublegim Cerkazom. Baje so uporniki napadli več krajev, ki so pod britanskim kontrolo.

Nizozemci v Južni Afriki nočejo krvaveti za Angleže

Saigon, 31. jul. s. Doznavava se, da je med nizozemskim življem v Južnoafriški uniji nastala velika vznenimoreč zaradi Smutsove zahteve, da bi mobiliziral tudi nizozemske državljane za rešitev dragocene britanske krvi. Družine v poklicancev so se javile na nizozemskem poslanstvu v Pretoriji, od katerega so zahtevala, da izjavi južnoafriški oblasti, da ne bodo prej zapustile tega poslopja, dokler ne bodo vsi njih sorodniki zopet prosti.

Razdelitev ameriških poveljstev

Lisbona, 31. jul. s. Severnoameriško državno tajništvo za mornarico sporoča, da bodo povelje severnoameriške mornarice izkuščno pristojno za operacije zavezniških oboroženih sil na osekih Havajskega otočja, zapadnega Karibskega morja, Aleutskega otočja in na drugih ameriških pomorskih bojiščih, medtem ko je poveljstvo ameriške vojske zaupano nadzorstvu, nad operacijami na področju Panamskega kanala in Avstralije.

Davčni vijak v Ameriki

Buenos Aires, 31. jul. s. Doznavava se, da bodo novi dohodniški davki, ki bodo predloženi Kongresu, zedinjenim državam severne Amerike v odobritve takoj po parlamentarnih počitnicah, vplivali na dohodke ameriških kapitalistov v skupnem znesku 6.25 milijarde dolarjev. Po nekaj drugih vesteh pa služijo sedanje parlamentarne počitnice volinjim priravam za delno obnovitev članov obeh domov parlamenta, ki bodo prihodno jesen in ki bodo utegnile dati precej jasno sliko o razpoloženju ameriške javnosti, ki je vedno bolj razdeljena in vedno manj zadovoljiva z »daljnovidnim in vojnimi in gospodarskimi načrti Roosevelta.«

Pomanjkanje mesa v Ameriki

Lisbona, 31. jul. s. Nekoliko nepričakovano odkritje je napravil Roosevelt novinarjem. Sporočil jim je nameč, da se čuti v Zedinjenih državah pomanjkanje mesa, kar da je treba pripisati večji potrošnji vojske in prebivalstva ter manjši razpoložljivosti mesa v tem času. Pripominjajo teži izjavi, da ti razlogi, čeprav so sami na sebi umetljeni, nikakor ne morejo razložiti pojava pomanjkanja spriče ogromnih množin živine v Zedinjenih državah. Med razlogi pomanjkanja mesa so prav gotovo tudi prevozne težave in preuredi težave mnogih industrij.

Inflacija v Angliji

Lisbona, 31. jul. s. Iz Londona poročajo, da se bo z novo emisijo papirnatega denarja, ki jo je napovedal finančni minister Kingsley Wood v spodnji zbornici, obtok papirnatega denarja v Angliji zvišal na 880 milijonov funtov,

Železniška zveza s Kavkazom presekana

Nemške čete so v naskoku zavzele Proletarsko in s tem pretrgale glavno železniško zvezo s Kavkazom — Odrezan umik sovjetskih čet v velikem loku Dona

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 30. julija. Nemško vrhovno poveljništvo objavljajo naslednje vojno poročilo:

Južno od Rostova zasedajo oddelki nemške vojske in oboroženi oddelki SS dela v hudi borbah z zaščitnimi umikajočimi se sovražniki. Južno od Salca so nemški brzi zavzeli mesto Proletarsko, ki je presekalo na več krajev veliko železniško zvezo med kavkaskim področjem in ostalo Sovjetsko zvezo. Pri tem se je odlikoval zlasti oddelki brandenburgske tankovske divizije.

Pri obrambi proti sovražnim razbremenskim napadom je uničila španska divizija 68. po večini težkih sovražnih tankov. Močni letalski oddelki so po uspehu izvidništva podpirali napade vojske.

V velikem loku Dona je bil sovražniku rezet zavzeti 18 tankov.

Pri Voronežu je izgubil sovražnik včeraj zopet 18 tankov.

V srednjem odseku in južno od Ilmenskega jezera so na težavnem ozemju uspešne krajne borbe.

Na visokem severu so bili pri letalskih napadih zadete oskrbovalne in ladjevodilne naprave pri Murmansku in veliko vojaško taborišče zapadno od zaliva Kola.

Pod zaščito oblakov izvršeni podnevni motilni poleti posameznih angleških bombardnikov nad Porencem so bili brez uspeha. V preteklih nočih so oddelki angleških bombardnikov napadli nekatere kraje v Posavju, zlasti Saarburg, kjer so bili zadeti predvsem stanovanjski okraji. Okrožno gledališče je bilo popolnoma razdeljeno. Civilno prebivalstvo je imelo izgube. Sedem izmed napadajočih letal je bilo sestreljeno. Dve nadaljnji letali je bilo sestreljeno mornariško topništvo v Nemškem zalivu.

Na vzhodni obali Anglije je doseglo vojno letalo bombne zadevki v napravah oboroževalne industrije. Močnejši letalski oddelki so v noči na 30. julija ponovno napadli Birmingham. Izvidniška letala so ugotovila zavzetje, da je bilo popolnoma res.

Pred nizozemsko obalo je potopila nemška stražna ladja štiri desetih angleških bržih topnišč, eden nadaljnjo pa je začela Sovražnik je nato prekinil borbo.

V pričakovanju velikih dogodkov

Madrid, 31. jul. s. Listi, ki opozarjajo med drugim, da so angloški odgovorni krog vedno bolj prisiljeni priznati neizgubljivost sovjetskega poraza in pa svojo nesposobnost, da bi izvršili načrt pomoci Staljinu, pišejo, da je treba pričakovati izrednih vesti z vzhodnega bojišča. Zaman so vsi napori angloške propagande, ki se trudi, da bi preprala svet, da bo čas zmagal os, medtem ko je nemški res.

Na razpolago pa je z ogromnimi vojskami in skorodnjenimi neizgubljivimi rezervami proizvodnje in delavstva skorje vse Europe, predvsem pa z odličnim podmorniškim orozjem, ki povzroča pravo katastrofo angleškega kmetstva.

Prvem drugem letalom je doseglo vojno letalo bombne zadevki v napravah oboroževalne industrije. Močnejši letalski oddelki so v noči na 30. julija ponovno napadli Birmingham. Izvidniška letala so ugotovila zavzetje, da je bilo popolnoma res.

Pri Voronežu je bilo obrazloženo, da je bilo napadlo zavzetje, da je bilo popolnoma res.

Pri Voronežu je bilo obrazloženo, da je bilo napadlo zavzetje, da je bilo popolnoma res.

Pri Voronežu je bilo obrazloženo, da je bilo napadlo zavzetje, da je bilo popolnoma res.

Pri Voronežu je bilo obrazloženo, da je bilo napadlo zavzetje, da je bilo popolnoma res.

Pri Voronežu je bilo obrazloženo, da je bilo napadlo zavzetje, da je bilo popolnoma res.

Pri Voronežu je bilo obrazloženo, da je bilo napadlo zavzetje, da je bilo popolnoma res.

Pri Voronežu je bilo obrazloženo, da je bilo napadlo zavzetje, da je bilo popolnoma res.

Pri Voronežu je bilo obrazloženo, da je bilo napadlo zavzetje, da je bilo popolnoma res.

Pri Voronežu je bilo obrazloženo, da je bilo napadlo zavzetje, da je bilo popolnoma res.

Pri Voronežu je bilo obrazloženo, da je bilo napadlo zavzetje, da je bilo popolnoma res.

Pri Voronežu je bilo obrazloženo, da je bilo napadlo zavzetje, da je bilo popolnoma res.

Pri Voronežu je bilo obrazloženo, da je bilo napadlo zavzetje, da je bilo popolnoma res.

Pri Voronežu je bilo obrazloženo, da je bilo napadlo zavzetje, da je bilo popolnoma res.

Pri Voronežu je bilo obrazloženo, da je bilo napadlo zavzetje, da je bilo popolnoma res.

Pri Voronežu je bilo obrazloženo, da je bilo napadlo zavzetje, da je bilo popolnoma res.

Pri Voronežu je bilo obrazloženo, da je bilo napadlo zavzetje, da je bilo popolnoma res.

Pri Voronežu je bilo obrazloženo, da je bilo napadlo zavzetje, da je bilo popolnoma res.

Pri Voronežu je bilo obrazloženo, da je bilo napadlo zavzetje, da je bilo popolnoma res.

Pri Voronežu je bilo obrazloženo, da je bilo napadlo zavzetje, da je bilo popolnoma res.

Pri Voronežu je bilo obrazloženo, da je bilo napadlo zavzetje, da je bilo popolnoma res.

Pri Voronežu je bilo obrazloženo, da je bilo napadlo zavzetje, da je bilo popolnoma res.

Pri Voronežu je bilo obrazloženo, da je bilo napadlo zavzetje, da je bilo popolnoma res.

Pri Voronežu je bilo obrazloženo, da je bilo napadlo zavzetje, da je bilo popolnoma res.

Pri Voronežu je bilo obrazloženo, da je bilo napadlo zavzetje, da je bilo popolnoma res.</p

Sicilska pokrajina v umetniški podobi

Ob skupni umetnostni razstavi italijanskih ter nemških umetnikov v Cataniji

Catania, sredi julija.
Starinski grad Ursino, ki ima po posrednih prenavigiranih delih zopet svoj starinski čar, je sedaj prizorišče hvalevredne, plemenite umetnosti pobude. V slikovitih grajskih sobah so zbrane v okviru posebne umetnostne razstave umetnine catanskih umetnikov in nemških vojakov, ki so v svojem civilnem življenju odlični slikarji. Tako so vojne prilike pomogle k lepi, prislri manifestaciji umetnostnega hotenja, oblikovanja in ustvarjanja. Catanska umetnostna razstava je izvirna po zamislu, prva te vrste, zato zasludi pozornost vseh umetnostnih krogov, pa tudi iskreno priznanje za umetnostno prizadevanja.

Ce si ogledamo razstavljene slike catanskih likovnih umetnikov, spoznamo takoj, da diba iz vseh teh slik toplo sožije z domačno grudo. Preveva jih čustvo domačnosti, iskrene navezanosti na rodno zemljo. Odlikuje jih globoko poznavanje prirodnih lepot in značilnosti catanske domovine. Živahan kolorizem in zdrav realizem si podajata roke v slikah in risbah catanskih slikarjev.

Zivo se razliva pred nami posebnost sicilske pokrajine ob delih, ki so jih razstavili Pippo Ciuffrida, Franc Vaccarelli, Karmel Comes in Elio Romano. Nosiliči naturalizma so Mario Siracusa, Aleksander Abate, Vittorio Castaldi, Santa Grazia Fiducia, Karol La Spina, Franc Iuvaria, Salvatore Cammilleri, Emanuel Di Giovanni in Karmel Molino. S posebnimi očmi zrē na Sicilio Beppo Rivoli. So-mračna gospočina navdaha Antonia Villanija, zastopnik veristične smeri je Roberto Rimini. Bohotno vzdusje fantazije prepaja razstavljenima deloma M. Lazzara. Slike Nella Bozzata razovedajo vojne na-vdihe.

Kiparstvo catanskih likovnih tvorcev predstavljajo s svojimi razstavljenimi plastikami M. Lazzaro, Emil Greco, Karmel Tabacco, Karmel Florio, Franc Volpe in Evgen Russo. V njihovih plastikah se pestro prepleta sodobni motivi z arhačnimi, etruščanskimi ter egiptanskimi. Dočim prevladuje pri catanskih doma-

Iz pokrajine Gorizia

— 400 nemških vojnih ranjencev skozi Gorizio. V Gorizio je dopotovalo 400 nemških vojnih ranjencev, ki so prisli z raznih bojišč, da ostanejo delj čas v Italiji do okrepanja. Na kolodvor ju je pozdravili gorizijski predstavniki. Zveznega tajnika Molina je zastopal Podstajnik Zanetto. Transport z vojnimi ranjenimi je nadaljeval vožnjo v Abbazio.

Nadškof Margotti v Sonzii in Trenti. Te dni je bil gorizijski nadškof mons. K. Margotti v Sonzii in Trenti d'Isonzo. V zvezi z njegovim pastirskim obiskom je bilo tudi biranje dečkov in dečk na navedenih župnjih.

— Vrnilev dečkov iz morske kolonije v Gradu. Dne 1. avgusta se vrnejo v Gorizio dečki, ki jim je potekel čas prijetnega obmorskega letovanja v Gradu. Njim bo sledila v Grado druga skupina dečkov ballile.

— Deček padel z mosta v kanal ter utonil. Pri naselini Rive d'Arcano se je devetletni deček igral skupno s svojimi tovariši na mostu, ki pelje čez kanal. Med igro je deček izgubil ravnotežje in je omahnil v kanal, kjer je utonil.

— Negzode. 6 letni Karmen Gregorjčič iz S. Andreja 197 je padla s senka in se močno poškodovala na čelu. 10 letna Celine Fait iz ulice Diaz 1 v Goriziji je padla s koleso in se pobila na obeh kolenih in levici. 46 letna posestnica Marija Matesich iz Bretta d' Soto je nesla na hrbitu seno, pa se ji je na opolzkih tleh spodrsnilo. Padla je in si zlomila desno nadlaktico. Posrečenici se zdravijo v gorizijski bolnici Brigata Pavia, kamor so prepeljali tudi 7-letnega Franca Skoka, 15letnega Gotfreda Fileta in 13letnega Alojzija Riauca iz Gar-garia, ki so se med igro poškodovali.

— 102. obletnična človekoljubna ustanove. Te dni poteka 102. obletnica, kar je bil v Goriziji ustanovljen. Pokrajinski zavod za gluhoneme. Casopis posvečen ob tej prilici temu človekoljubnemu zavodu daljše članke. Pokrajinski zavod za glu-nome je ustanovil veliki mladinojub in varuh posrečenih mladih kulturnih delavec kanonik gorizijske nadškofije Valentijn Stanig, ki je bil, kakor znano, rojen v Bodrem v občini Canale d'Isonzo dne 12. februarja 1774. V zavodu v ulici Seminario št. 26 je bilo konec šolskega leta 1941-2 skupno 106 gojencev in gojenk, dečkov 61, deček pa 45.

V. L.:

Bodoči zdravnik

Namen teh vrst je morda nekoliko ne-navaden: Iščem namreč opremljeno sobo za nečaka moje žene in bi rad, da bi to izvedel čim širši krog ljudi. Zaradi tega sem izbral to pot in ne pot malih oglasov.

Nečak je študent medicine. Tretji semester. Krasen deček! Živi zgolj za svojo znanost, je priden, reden in skromen. Pravo veselje je imeti takega človeka na stanovanju. Tudi sicer prinaša to razne prednosti in koristi. Že sama zavest, da imam v neposredni bližini človeka, ki kaj razume o medicini, je mnogo vredna... Pomislite samo to!

Morda bo kdo vprašal, zakaj potem takem ne stanuje pri meni. Stanoval je pri meni tri mesece. Žal pa je moja žena hudo bolna in leži na kliniki, a tudi sam se s svojim zdravjem docela na psu. Kdo ve, kako dolgo bom še tlačil zemljo. Ubogi fakt je, da pri nas res slabu naletel. Ko je zbolela žena, je stanoval nekaj časa pri neki dame iz kroga naših ožjih znancev, toda žal je tudi tu prišlo nekaj vmes... Pa o tem pozneje.

Kakov rečeno: neprecenljive vrednosti je pomiriljiva zavest, imeti v hiši mladega moža, ki se razume na medicino. In če je pri tem še tako ambiciozen, kakor je moj nečak!

Kaj pa vemo prav za prav mi sami o sebi? O našem zdravju? O našem siromaš-

čnih, likovnih umetnikih predvsem potreba sodočne ali starinske domačnosti, prisršni motivi sicilskih sončnih obzorij, opazimo pri nemških vojakih-slikarjih težnjo k oblikovanju vojnih momentov, četudi so postavili nekateri med njimi tudi sicilsko pokrajino v središče svojega slikarskega snavanja. Najsljubitevsi med razstavljajočimi Nemci je Angres, ki prikazuje pilot, ribič, hišo v Acitrezzi, bljuvanje Etne, nad katerim švigaleta, itd. Vojni navdihni prevladujejo pri Adolfu Hausu, dočim se obrača Abels k sicilski zemlji. Prividi iz vojnih doživljajev označujejo slike in risbe K. Fellechnerja in H. Schmidta Affenbergerja. Fritz Schröder doživila Sicilijo z občutkom klasicizma. Catanske obrise dojemajo H. I. Thiel, Karl Appel in F. Halver, zanimiva so tudi dela, ki so jih razstavili W. Horstein, Loker in K. Zitzloff.

Catanska razstava nudi mnogo poučnega gradiva, ki omogoča primerjavo glede umetniškega zasnutev ter oblikovanja nemških in domačih likovnih umetnikov. Nemški vojaki razstavljaci, ki so jih vojne prilike potegnile na sicilsku tla, so opipodili svojo umetniško obzorje z novimi navdihmi, s svojevrstnim doživljajem sicilске zemlje, prebivalstva, gorja in morja. Prepletajo se svoje nove občutke z umetniškimi vtiški z raznih vojnih doživljajev. Catanski slikarji in kiparji pa so z globokim umetniškim doživetjem proniknili v sodobnost in starinsko sicilsko zemljo ter pokazali, kako globoko je zasidrano njihovo umetniško prizadevanje v tej zemlji. Na različen način, toda z istim umetniškim poletom nam odigrinjajo catanski in nemški umetniki čar, poezijo sicilskoga otoka, ki je danes v središču epische borce in obrameb. Ta prelep otok je na catanski razstavi zajet v bleš umetniških navdihov in prividov. Razstava nam zgovorno kaže posrečeno obojestransko doživljajevanje; je manifestacija ustvarjalnega umetniškega duha, ki navljeva vojnim prilikam živahnemu deluju ter izpodbuja. V razstavljenih delih se nam v slikovitih, svojskih prikazih odkriva sončno razgreda siciliska pokrajina v svoji najbolj neposredni umetniški podobi.

Z Gorenjskega

— Novice iz Kranja. Kranjčani poslušajo vsak dan poročila nemškega radija. V mestu je načrtevničen več zvocnikov, pred katerimi se zbirajo množice poslušalcev. Tako je prebivalstvo Kranja vedno obveščeno o najnovnejših dogodkih. — V mestu je postavljenih 12 stran propagandnih omaric. V njih so razstavljene vojne slike in nabiti razglasli vodje krajne skupine ter drugih strankinskih organov. — V neki poslovnični z umetnimišči so razstavljene oljane slike in akvareli, prikazujejoči Kranj v celoti. Poleg tega pa se zelo lepi motivi iz Kranja in bližnje okolice. Slike so razstavili neki dunajski slikar, neki slikar s Koroškega in neki gorenjski slikar. Slednja dva se učita pri dunajskem umetniku. — V drugem četrtek leta je bilo v Kranju rojenih 95 otrok, novih grobov je bilo pa 27. Porodili so se Rajmund Klevišar in Roza Dragar, Baldomir Geiger in Stanislava Engelman, Karel Srakar in Vera Rutar, Alojz Guzelj in Maria Žiberle, Janez Valenčič in Ana Koren, vsi iz Kranja, Henrik Trautwein iz Bruslja in Liselotte Horak iz Kranja, Franc Vajda in Hedvika Lakner iz Kranja, Silvin Malenšek in Marija Trpin, Avgust Oman in Julijana Berc, Karel Fischer in Marija Vidovec, Demeter Valenčič in Marija Macuh, Janez Mauser in Ivanka Florijancič, Ciril Hudovernik in Viktorija Grobotek, Friderik Pejc in Ljubomir Grošelj, Julij Klemenc in Justina Gaberc, Jakob Sušnik in Antonija Hafner, Karel Padiera in Ana Brglez ter Albin Novak in Antonija Hribšek, večinoma iz Kranja.

— Novi kino v Boh. Bistrič. V soboto je prekročni vodja dr. Hochsteiner v prisotnosti dr. Hinterbergerja ter drugih zastopnikov države in stranke otvoril v Boh. Bistrič novi kino. To je že tretji kino v radovljskem okrožju, ki ga je ustanovila nemška organizacija »Allgemeine Film-Treuhändlerschaft«. Okrožni vodja dr. Hochsteiner je naglašal zlasti razveseljivo dejstvo, da je bilo mogoče ustanoviti tako lep kino ob koncu tretjega leta.

Po svečanih otvoritvi so prikazovali: tedenske slike z afriškega bohinja in iz bojev pred Sevastopoljem, potem pa poučni kulturni program »Prodani ded«.

— Živahnno vrnjenje na kopališče v Kra-nju. Kranj ima že drugo leto moderno kopališče, kjer vladá živahnno vreme. Kopalniški kader je za kopanje vreme ugodno. Kopalniške bo še razširjeno in izpopolnjeno. Med

drugim dobi 10 m visok skakalni stolp s posebnim bazenom. V bližini kopališča bo pa zgrajen največji sportni stadion Gorenjske.

Viri tečajni ipit na mestni gimnaziji

pismeni od 15. do 17. julija, ustni od 20. do 27. julija.

A oddelek: Božidar Duša (z odliko, oproščena), Božidar Božič, Čertež Nada, Dekleva Sonja (z odliko, oproščena), Dermanja Gabrijela, Deržaj Josipina, Drenčec Pavla, Dular Marija, Dymil Miluša (z odliko, oproščena), Friedrich Nada, Hribar Marija (z odliko, oproščena), Jančar Marija, Kobav Aleksandra, Korošec Majda (z odliko, oproščena), Lapajne-Premrov Nuša, Lesjak Joža, Lutman Irma, Metič Radisa-va, Pavlič-Mramov Vlasta, Mravljak Matija, Osterman Marija, Perme Vida, Rekar Milena, Sajovic Tatjana, Smerkolj Silva, Šarabon Jelka (z odliko, oproščena), Šenk Marija (z odliko, oproščena), Štefanec Žala-ta (z odliko, oproščena), Stebjaj Tatjana, Strukelj Anka, Virant Alenka, Weber Marija, Zemanek Ruža, Zemanek Sonja, Zivanovič Branka.

B oddelek: Bulc Majda, Dobravec Nadi-slava (z odliko, oproščena), Furiani Ma-rija, Hibšer Božena, Kalin Ljubnilla, Ken-dra Milena, Klepec Božena, Knaflč Nevenka (oproščena), Kogej Vida, Kosem Ljuba, Lapajne Ruža, Lenček Helena, Lenček Marjan, Martelanc Neva, Masle Sonja, Ma-sle Vlasta, Neubauer Edita, Oblak Marija (z odliko, oproščena), Pečjak Ana, Pirš Majda, Resnik Ždenka, Rus Silva, Šterza Sonja, Štilfijug Vesna, Stare Ježka, Telavetz Franča (z odliko, oproščena), Topličar Marija, Turk Roza, Vučentič Ana, Weiss Rafaela, Žiglar Janja.

C oddelek: Tominec-Abulner Nada (z odliko, oproščena), Babček Jelena (oproščena), Beden Vera, Brelic Jiva (oproščena), Brilej Maja, Briski Vida, Devetak Ma-rija-Božena, Geiger Anica, Hubad Mira (z odliko, oproščena), Jerič Jelena, Juvar Danila, Kramer Bruna, Langus Neža, Lojk Marija, Lovrenčič Antonija (oproščena), Mikulečić Frančica, Mramor Tatjana, Neu-berger Eva-Marja, Omladič Viljko, Pa-hov Vera, Patiš Libuša, Pavlin Sonja, Pavlovec Darinka, Sancin Ana-Marja, Seu-nig Meta, Štritar Amalija (z odliko, oproščena), Vrancič Marta, Zore Antonija.

Iz pokrajine Trieste

— Na polju slave je padel tankovski na-rednik divizije »Ariete« Massimo de Tuoni. Padel je ob zavzetju Bir Hacheima.

Mladi Tuoni je izšel iz vrst mladinskih fašističnih organizacij, iz avantgardističnih skupin »Toti« in »Pitter«. Njegovi svojci bivajo v Triestu, kjer je zapustil pri vseh, ki so ga poznali, najlepše vtiše.

— Zaprtje trgovine. Prefekt v Triestu je odredil, da se zaradi kršitve živilskih predpisov zaprejo slednje trgovine in obratovalnice: trgovina Roze Vilin, trgovina s sadjem in zelenjavu v ulici Ermacora 4, Antonija Castellana, trgovina s sadjem in zelenjavu v ulici Fontanone 6, Irena Pe-cenco, trgovina s sadjem in zelenjavu, ulica Giulia 17, Marija Declinich, trgovina s sadjem in zelenjavu, ulica T. Luciani 4, Karol Pieri, pekarna, ulica Foscolo 22, Marijeta Biaggi, pekarna, ulica Solitario 13, Franc Budina, pekarna, ulica Scoglio Št. 1, Roman Černigoj, pekarna, ulica Molino a Vento 3, Ivan Tasinari, mesarija, trg Impero Št. 14, Ignacij Marzi, trgovina s specerijskim blagom, ulica S. Marco 10.

Iz Spodnje Štajerske

— Iz Ptuja. V Ptiju je bilo prejšnje te- den rojenih 8 otrok, novih grobov je bilo 5. Poročila sta se Robert von Bach in Kornelija Breg. Umrl so: Antonija Vi-dovič, stara 40 let. Janez Zorko iz Spodnje Hajdine, star 74 let, in Blaž Pravdič iz Turške gore pri Zavrhu.

— Trije poklicni vložilci pred sodiščem. Pred kazenskim sodiščem v Grazu so se zagovarjali te dni 38letni Janez Lesič iz Celja, 46letni Leopold Kropat iz Celja in 30letni Viljem Leskovšek iz Kranja. Obtoženi so bili mnogih vlohom v tativ. Med drugim so ukradli večje število živilskih nakaznic v Prehranjevalnem uradu v Celju, več pisalnih strojev, bla-nerila in gotovine v Celju in Mariboru. Vsi trije so bili že večkrat kaznovani. Lesič in Kropat sta bili usmrčeni 15. t. m.

— Nov upravnik noče v Laškem. Do-sedanjih upravnik noče v Laškem Friedrich Stangel je bil premeščen na Gornje Stajersko. Na novo mesto je prišel Hans Pöllner iz Graza.

— Prve delavške knjižice v Mariboru. Delavšem Slovensko stavbne družbe Maribor-Tezno so bile otičane v okviru zbranjanja izročene prve knjižice. Kadar je izdeloval urad v Mariboru. Vodja urada vladni svetnik dr. Friedl je

malopolna mimo skodelice.

— O, je vzkliknil Zdravko, — teta, teta, roke se ti tresejo!

— I, no seveda.

— To je Basedova bolezen. Zanesljiv znak!

Zanesljiv se je sicer hudo prestrašila, toda vseeno je le dobro, da smo vedeli za nejno bolezen. Postarala se je že, pa ni tega še niti opazila, marveč je živel kar tja v en dan. Strašno!

Kakor je bila sicer srečna, da je končno vendarle zvedela za svojo bolezen, jo je vendar skrbela. Postala je bleda in polnila je še več kave kakor prej.

— Naš ljubi Zdravko v svoji skrbi za našo bolezen je tudi tega ni prezrl.

— Kaj pa ti je, teta? Zadnje dni si ne-kam slabu in potpla.

— Hvala, nič mi ni. Le glava me malo boli...

Ustrašil se je: Hud glavobol?

— Da, precej.

— Z neprestanimi

Hude nevihte so v Ljubljani redke

Največ neviht je v drugi polovici junija — Avgusta navadno ni nasega več neviht kakor maja

Ljubljana, 31. julija.
Meščani, ki jih je kdaj založila nevihta na deželi, zlasti pa planinah, lažje razumejo — skoraj mističen — strati preprostih podeželskih ljudi, ki se boje mnogo bolj neviht, kakor mestni prebivalci. Kmet se boji »hude ure« že zaradi uim — toče, plohe, ki odina prst, in poplav. Najbolj se pa vaščani boje neviht zaradi strele, ki zazija njihove domove in vcasih tudi pobija ljudi in živali. Meščani se pa boje neviht navadno le, da bi jih ne zaletila ploha... Ljubljaničanom se res ni treba posebno batiti neviht, saj pri nas nevihte niso posebno silovite in tudi toča ne pobije pogosto. Če pa hočemo prikazati znacilnosti ljubljanskega vremena, kolikor se kažejo v nevihtah, se moramo poslužiti točnih podatkov, zbranih po strokovnjakih, kajti same splošne sodbe brez stvari ter dokazov niso dovolj tehtne. Poslužujemo se ugotovitev M. Cadeža iz razprave »Nevihte v Ljubljani« (»Kronika« VI).

Nevihte po nastanku

Vse nevihte niso enake sliovite in prinašajo več ali manj dežja in sploh pacavijo, povzročajo večjo ali manjšo oblačnost itd., skratka, zelo različne so ter je treba razlikovati med njimi. V glavnem pa jih moramo razlikovati po njihovem nastanku, če hočemo bolje poznavati njihove znacilnosti. Meteorologi deleži nevihte v splošnem v tri vrste: v topotne, frontalne in vrtinčaste. Razloži nam, da vse nevihte povzročajo vertikalni vetrovi. Ti vetrovi pa imajo različne vzroke. Tako n. pr. nastajajo načinjeni vetrovi poleti zaradi močnega segrevanja tal. Toplejši zrak je lažji, zato se dviga in tako nastanejo zračni tokovi. Pri takšnem zračnem kroženju in ohlajevanju nastajajo topotne nevihte. Frontalne nevihte pa nastajajo, ko močni zračni tokovi v vodoravnini smeri zadenejo na zračne plasti, ki jih prislijo k dviganju. Pri vrtinčastih nevihtah pa nastajajo vertikalne nevihte pri splošnem premikanju zračnih plasti v barometrikskih depresijah.

»Domače« nevihte

Topotne nevihte bi lahko imenovali tudi »domače«, po tem, ker nastajajo zaradi premikanja zračnih plasti v kraju samem, kjer se nevihta razvije. Topotne nevihte so poletne v pravem pomenu besede, ker v drugih letnih casih navadno ne morejo nastati — v naših krajih — odnosno nastanijo le v redkih primerih. M. Cadež, ki je smotrn raziskoval ljubljanske nevihte ter v ta namen zbral mnogo podatkov v šestih letih (od 1931—1936), je v svoji razpravi o nevihtah povedal marsikaj zanimivega tudi za nestrokovnjake. Morda bi radi znali napovedovati nevihte? Nekateri kmetje in drugi dobiti poznavalec narave znajo prav točno napovedovati vreme in že zjutraj vam vedo povedati, če bo popoldne nevihta. Strokovnjak pravi, da je nebo zjutraj ob dnevu, ko nastane topotna nevihta, navadno delno oblačno. Oblaki so vodoravni, precej visoki, v višini okrog 3000 metrov. Strokovnjaki jih imenujejo: strati. Ti oblaki se podnevi povsem ali delno razblinjo ali preoblikujejo v »ovčice«, ki se pa tudi kmalu razprše. Potem se začne tvoriti na več krajih kopasti oblaki, znaniki ter nosilci neviht. Iz njih se izlize v splošnem popoldne, mnogo dežja. Zvezčer, ko se tla ohlade, se kopasti oblaki razblinijo ali pa preoblikujejo. Kopasti oblaki imajo znanstveno ime: kumul. Večer po topotni nevihti je navadno zelo lep, ozračje čisto in nebo kvečjemu malo pooblato v višini 2000 do 4000 metrov, to se pravi, da ga delno pokrovita strati. Vendar pa nevihtni oblaki zapuste zvezčer včasih tudi sled v obliku najvišjih mrežastih oblakov, razprostirajočih se v višini nad 7000 m, in sestavljenih iz snežnih kristalov. Te oblaki vremenovlosci imenujejo: ciri.

Frontalne nevihte prinašajo hlad

Frontalne nevihte pogosto prinašajo s seboj hlad. To nam postane razumljivo, ko vemo, kako nastajajo. Frontalne nevihte pogosto povzročijo vodoravne zrake od severa. Hladni zrak je težji, zato piha pri tleh močan veter, ki izpodriva toplejši, lažji zrak od tadi, da se začne dvigati. Ob takšnem izmenjanju zračnih plasti pogosto nastopi zelo naglo občutni hlad in nevihta naznana pravi vihar. Lije navadno po močnem vetru. V splošnem so takšne nevihte sliovite. Ozračje je po njih zelo ohlajeno, zračni tiak pa visok. Frontalne nevihte pa tudi nastajajo tako, da nad hladnejše zračne plasti prodrijo toplejše, to se pravi, da nevihta povzroči južni veter. Značilnost pravih frontalnih neviht imajo nevihte, ki jih povzroča sever, medtem ko neviht, ki jih povzročajo zračni odtok iz juga, niti tako lahko ločiti od vrtinčastih. Frontalne in vrtinčaste nevihte lahko nastajajo v vseh letnih casih. ne le poleti. Pozimi so pa zelo redke in tečaj tudi niso tako sliovite, kakor poleti. Topotne nevihte nastajajo navadno popoldne, kvečjemu pozno dopolno, vrtinčaste pa nastajajo ne glede na dnevni čas. Niso pogojno vezane na tako zvane nevihtne oblake, saj nastajajo ob precej različni, pestri oblačnosti. Spremljaj jih navadno dež, ki se pa ne izliva iz kumulov. Tedaj se oblačnost navadno razteza, nad večjo pokrajino, medtem ko imajo topotne nevihte krajevni značaj. Zračni tiak je pri vrtinčastih nevihtah splošno nizek, navadno precej od tlaka prejšnjih in poznejših dni. Če bi topotne nevihte lahko imenovali »domače«, bi pa o vrtinčastih lahko govorili kot »tujne«, to se pravi o nevihtah, ki niso toljko odvisne od krajevnih razmer, kjer se nevihte izdvajajo, kakor topotne. Seveda pa ni vedno tako lahko ločiti nevihte od nevihte po njenem postanku in morda bi včasih lahko govorili tudi o prehodnih tipih neviht.

Znaki razlikovanja neviht

Glede na značilnost posameznih vrst neviht je strokovnjak razlikoval ljubljanske nevihte tako: Nevihte, ki so nastajale od 10. do 20., ko je bilo nebo pooblaščeno s kopastimi oblaki, je pristevel med topotne; dnevi s takšnimi nevihtami so bili »topotno nevihtne«. Ob teh dnevih je ozračje zjutraj brez vertikalnih vetrov in brez nevihtnih oblakov. Prav tako ob 20. ni vertikalnih vetrov in ne značilnih hudo-urnih oblakov. »Nevihtno topotno« dnevi so pa tudi tisti, ki je nebo čez dan jasno in nevihta nastane šele zvezčer ali v prvi polovici noči. Naslednje dopolne je zopet

lepo. — V »frontalno nevihtne dni« je pristevel tiste, ko je ob vpadi mrljih, severnih vetrov pri tleh začelo grmeti hkrati z nago ohladitvijo in porastom zračnega tlaka na nekaj milimetrov. Če so istega dne prej nastale še kakšne druge nevihte, je dan vseeno štel k »frontalno nevihtnemu«. Vse druge dneve z nevihtami je pristevel k vrtinčastemu nevihtnemu dnevom. »Nevihtni dan« je veljal le tisti, ko je bilo v Ljubljani slišno grmenje.

Največ neviht junija, najmanj decembra

Sestrelna doba opazovanja je morda dovolj dolga, da so doganjana splošno veljavna vsaj še za dogledni čas, dokler ne bo kakšnih večjih podnebnih sprememb. Zato se pa tudi smemo zanesti na strokovnjakovo doganjana o ljubljanskih nevihtah. Izračunana je celo v odstotkih verjetnost neviht v posameznih dneh. Tako je n. pr. za 20. junija izračunano, da je verjetnost neviht 38%. O pogostosti neviht v Ljubljani je prišel strokovnjak do naslednjih zaključkov. Nevihite so najbolj pogoste v Ljubljani in drugi polovici junija, najredke pa je decembra. Topotnih neviht od novembra do februarja sploh ni, a marca in oktobra nastajajo le izjemno. Razpoloženje za nevihte naravnega od zime do poletnega soisjetja (21. junija), nakar zopet pojema. Pojemanje je pa počasnejši kakor naravnost. Zato so pa tudi nevihte po 21. juniju pogostejše kakor pred njim. Po letnih casih so nevihte najpogostejše poleti, za poletjem glede pogostnosti neviht sledi pomlad, saj noč Jesen. V posameznih mesecih so najbolj pogoste nevihte v naslednjem vrstnem redu: junij, julij, avgust, maj, september, oktober, april, november, marec, februar, januar in december.

Nevihte in dež

Pogostnost neviht poleti ima velik pomen, ker nam nevihte navadno prinašajo dež. Poletja, ko je malo neviht, so včasih presuha. Seveda pa moramo upoštevati, da vse nevihte ne prinašajo dežja, odnosno, da nam namesti blagodejnega dežja prine-

sejo ploho, ki povzroči več škode kakor prinese koristi, ali nas pa celo prizadejemo s točo. Ljubljanske nevihte prinašajo sorazmerno malo dežja; v topotno nevihtnih dneh dobi Ljubljana z okolico povprečno le po 5 mm padavin. Največ padavin prinašajo frontalne nevihte. L. 1933 je bilo v frontalno nevihtnih dneh povprečno 30.4 mm dežja, l. 1934 po 26.7 in l. 1935 po 26.5 mm. Nekoliko manj padavin je v dnevih z vrtinčastimi nevihtami, vendar več kakor ob dnevih z topotnimi nevihtami. V času, ko je razvit tujški promet in se so mescanilahko posvetujejo zletništvo, dobre posebne veljavne podatki o dnevih z nevihtami, ki prinašajo dež, in koliko dežja je prineseo nevihte. V največ dnevih z nevihtami pada le do 0.8 mm. Vseh nevihtnih dneh s padavinami je bilo l. 1933 29. leta 1934 41 in l. 1935 20. — Po dnevnih dobi je največ »neviht popolne«. Zelo redki so dnevi, ko nevihte nastajajo ne le popolne, temveč tudi dopolne ali ponocni. Zelo redki so nevihte zjutraj. Topotnih neviht zjutraj sploh ni, pač pa vrtinčaste in redko tuli frontaine. Ponocni pa ni topotni in ne frontalni neviht, temveč le vrtinčaste. Zvezčer so mogoče nevihte vseh vrst, kakor tudi popolne in dopolne. Frontalne nevihte so pa precej redke dopolne.

Odkod »prihajajo« nevihte?

Ljubljancane bo morda še zanimalo, od katere strani se mestu najbolj pogosto bližajo nevihte, odnosno na kateri strani nastajajo. Mnogo neviht zavzame vse obzorje, ne glede na njih vrsto. Ce se pa oziram posebej na strani sveta, nastajajo nevihte najbolj pogosto na severni strani, zlasti topotne. Na južni strani jih nastanejo navadno mnogo manj, kakor se tudi redko pooblači ob nevihtah ol' vzhoda. Na razvoj neviht vpliva značaj tak. Zato tudi opazamo poleti, da nastajajo prve nevihte, pogostozdopolne, ob Kamniških planinah in Karavankah. V tistih dneh navadno dobimo nevihto tudi v Ljubljani. Iz tega nam postane tudi razumljivo, zakaj se nebo ob nevihtih tako pogosto pooblači na severni strani.

DNEVNE VESTI

Tajnik Stranke v Pesaru

Strankin Tajnik Vidussoni je prispel v Pesaro, kjer je posetil nacionalno motorizacijsko središče G. I. L.-a. Prisostvoval je večbam mladine, načelniki so bili številni predstavniki oblasti in strankini pravnik. Zatem se je podal v Fano, kjer je obiskal še častnikov gojenje ter Dopolavoro vojnih sil.

* * *

— Odlikovanje junakom. V spomin je bila podeljena srebrna svinčna junaško palčilo; poročnik Gliongo Augusto iz Trenta, ki je služboval pri 8. alpskem polku; poročnik Fantino Egidio Aldo iz Fleta pri Treviso, prispadajoč prvi alpski skupini Valle; kaporal Nace Antonio iz Ozierja pri Sasariju, prispadajoč 42. pehotnemu polku; alpinec Gurian Angelo iz Vurme pri Udinu, prispadajoč 9. alpskemu polku; alpinec Beccaria Josip iz Ville Folatto pri Cuneu, prispadajoč 2. alpskemu praporu.

— Castnik rešil vojako življeno z lastno krvjo. V Abbiategrasso je bil zdravnik major dr. Sebastiano Ferraro poklican v bolnemu vojaku, ki je bil doma na dopustu. Cim je dr. Ferraro opoznal, da je življeno vojaka Alojzija Albinija v resničnosti, se je takoj odločil za junaško žrtvovanje. Nemudoma je dal poklicati bolnišniškega ravnatnika prof. Samiča, ki mu je dr. Ferraro sporočil, da je pripravljen dati svojo kri za transfuzijo in rešitev na smrt obolelega Albinija, ki si je po izvršeni transfuziji krvni tokilo opomogel, da je nevarnost za njegovo življeno že minila. Zdravnik major dr. Ferraro je s svojo žrtvijo krvne podaritve rešil življeno že številnim častnikom ter vojakom.

— Papeževa avdijence. V privatni avdijenci je sprejel papež Pij XII. kardinala Granita Pignatellija iz Belmontha, o. Andreeta, jezuita rektora zavoda Leonia XIII. v Milanu, dr. Andreotti, glavnega predsednika univerzitetnih zvez katoliške akcije, generala zdravnika Dantea Casella ter državnega in mons. Braccia, tajnika zakramentalne kongregacije.

— Torinski nadškof v počitniških kolonijah. Torinski nadškof in kardinal je v spremstvu zveznega tajnika in torinskega župana Giulio Bazzolla poletom kolonije »Abbruzzo in Reggina Margherita« ter »Italo Balbo«. Nadškof je najprej prisostvoval različnim izvedbam malih gostov ter kolonij, ki jim je nato spregovoril nekaj domoljubnih besed, poveličujoč delo, ki ga reži vrši v korist otrok iz ljudstva.

— Trije rešeni kopališki. Dijakini Espereira Cesari in Ana Mancini ter dijak Mario Pedrini so se šli kopat v Po. Niso bili še sigurni plavalci, pa niso vedeli, da nih struga reke v globini povsod enaka. Začeli so proti nekemu vrtinju, kjer jih je potegnil za seboj. Princi so klicali na pomoci, k sreči so bili v bližini trije čolnari. Barbieri, Soavi in Gamba, ki so brzo zapluli v smer grozče katastrofe in v zadnjem higu resili obe dijakinji ter dijak.

— 100.000 zaboljev iz Rimske afriške boljevalnik. Mestna fašistična federacija v Rimu je pripravila v okviru splošne zbirke za afriške bojevne 100.000 zaboljev, ki bodo zbrani v Rimu v znak priznanja vztajnemu afriškemu vojakom. Tako hoče Rim tudi v velikodušni zbirki prednjačiti vsem italijskim mestom ter s svetim zgledom. Vsak zaboljevalec bo priselil na 14 rimskih prebivalcev. Milano bo odpodal afriškim bojevnikom s posebnim vlačkom 50.000 zaboljevkov.

— Zaradi tajnega zakola in zlorabnega tajnega trgovanja z mesom so bili arretirani v Milanu Pietro Buzzolari, Luigi Croce, Josip Perego, Irma Pertinazzi, Josip Pellizzari, Anton Mussi, Bruno Brambilla, Anton Negol, Julij Ronchi, Andrej Ronchi, Alojz in Aldo Guerra, Alojz Invernizzi, Zefirin Uggé; Alfred Sanini, Franc Lavadini, Franc Patrini, Olga De Monti, Albert Belluchi in Saveri Caffarelli.

— 200 m globoko v prepad. Licejski dijak Hektor Capra, star 17 let, ki študira na ulici Settembrini 74 v Milanu, je šel s

svojim 22letnim prijateljem Lucijanom Hinglerjem na večnevni oddih v planine. Namenjena sta bila na vrh Corni di Canzo in sicer po steni, ki jo je hotel Capra prvič preprel. Capra pa se je ob steni spustil po vrvi, pa se je odlomil kos stene in nesrečni Capra je omahnil v 200 m globok prepad, kjer so ga našli mrtvega. Njegovo truplo so spravili iz prepada v bližnjo mrtvanslico. Lucijan Hingler je bil ob Caprovem katastrofi v varnem zatišju, tako da ga ni skupno s Caprom potegnil v prepad. Pokojni Hektor Capra je bil pogumen in vnet planine, plezalec.

— Utopenca. 27letni poljedelski tehnik Remo Dorigati se je šel po kosilu kopat v jezeru pri Levicu. Prijelj ga je slabost in je utonil. Pomoli, ki mu jo je hotel Artur Pedorti, je prišla prepozna. V reki Po je utonil pri Piacenzi mladi fašist Anton Accardi iz Agrestica. Klicl je na pomoč. Neki čolnar je zapihl proti njemu, da bi ga potegnil v čoln, pa je voda premala in mučil.

— Zakladni boni. V seriji 36a so bile izdeleke slednje nagrade zakladnih bonov: Dve nagradi po 100.000 lir za štev. bonov 370.226 in 390.276. Stiri nagrade po 50.000 lir za štev. bcnov 215.862; 64.161; 1.588.265 in 1.885.423. Nagrade po 10.000: 4.568; 102.390; 189.468; 351.170; 650.308; 791.917; 951.974; 1.144.423; 1.363.903; 1.529.198; 1.525.921; 1.871.833; 1.983.081; 11.498; 123.227; 192.683. V seriji 37a: Dve nagradi po 100.000 lir za štev. bonov 370.226 in 390.276. Stiri nagrade po 50.000 lir za štev. bcnov 215.862; 64.161; 1.588.265 in 1.885.423. Nagrade po 10.000: 4.568; 102.390; 189.468; 351.170; 650.308; 791.917; 951.974; 1.144.423; 1.363.903; 1.529.198; 1.525.921; 1.871.833; 1.983.081; 11.498; 123.227; 192.683. V seriji 37a: Dve nagradi po 100.000 lir za štev. bonov 370.226 in 390.276. Stiri nagrade po 50.000 lir za štev. bcnov 215.862; 64.161; 1.588.265 in 1.885.423. Nagrade po 10.000: 4.568; 102.390; 189

Ko se je Ljubljana začela industrializirati

Pred 75 leti je Ljubljana dobila med drugimi podjetji tudi pivovarno, ki se je sčasom razvila v eno naših največjih industrijskih obratov

Ljubljana, 30. julija.
Prejšnje stoletje pomeni za Ljubljano do-
bo industrializacije. Morda boste ugovar-
jali, češ, prava industrijska doba se je za-
čela šele v tem stoletju, odnosno po sve-
tovni vojni. V resnicah je Ljubljana pridoila
mnogo industrijskih podjetij v zadnjih de-
setletjih, a upoštevati moramo, da jih je
tudi precej izgubila. Reči smemo, da bi
Ljubljana posila industrijsko mesto v
pravem pomenu besede, če bi število nje-
nih industrijskih podjetij rastlo tako naglo
tudi v tem stoletju, kakor jo nekaj časa v
prejšnjem. Upoštevati moramo tudi, da je
bila Ljubljana tedaj mnogo manjša ter da
je zaradi tega imela sorazmerno mnogo
več industrijskih podjetij kakor dandanes.
Večina večjih tovarn, ki se obratujejo v
Ljubljani je bilo ustanovljenih v 19. sto-
letju. Opozorimo na le na točno tovarno,
plinarno, elektrarno, da ne naštevamo
še nekaterih drugih podjetij, ki so prene-
hala — n. pr. strojne tovarne in livaarna.
Morda se še tudi spominjajo, da je Ljub-
ljana imela veliko predinlico ob Kolodvor-
ski ulici do 1. 1920. Ce se pozanimanjo za
industrijska podjetja, ki so se naselila v
vzhodnem delu mesta, kjer se je začela
razvijati prava industrijska četrta, tudi
sprevidimo, da so skoraj vse tovarne sta-
reje. Da je bilo 19. stoletje res prava doba
industrializacije Ljubljane, sprevidimo že iz
historiata podjetij, ki so bili ustanovljena
v začetku druge polovice prejšnjega sto-
letja. V tej dobi je Ljubljana dobila med
drugim tudi stvornico suknja in kocev (se-
denja Hribarjeva tovarna pletenih na Za-
licoški cesti). Poljetje bilo ustanovljeno
pred 80 leti (1862). Lanj smo obhajali 80-
letnico ustanovitve ljubljanske plinarne, ki
je bila v začetku zasebno podjetje. L. 1859
je ljubljanski župan Miha Ambrož usta-
novil parni mlín, prvo podjetje te vrste v
Ljubljani. Mlin je stal na oglu Slomškove in
Kotnikove ulice. Podjetje je prenehalo v
začetku tega stoletja in zemljišče je pre-
šlo v last kongregacije sv. Vincencija Pav-
lanskoga, ki je postopek preuredila v dom
usmiljenk. Tako bi lahko našteval nadalje.
Ob tej priliki se pa nameravamo ponuditi
pri enem največjih ljubljanskih podjetij,
ustanovljenem pred 75 leti, pivovarni, ki se
obratuje.

Pri Koslerju

Starejši ljudje imenujejo pivovarno Uni-
on se vedno »Koslerjeva pivovarna«. Stari
delavci pripovedujejo, kako je bilo »pri
Koslerju«, kjer so bili zaposleni, meščani
pa se vedno govorje o »Koslerjevem svetu«.
Koslerjevo ime je postal tako popularno iz
razumljivih razlogov. Koslerji so bili zelo
begati in podjetni. Bratje Koslerji so
ustanovili veliko podjetje, ki je dajalo za-
služka številnim delavcem. Koslerji so se
posvem udomčili v Ljubljani, tako da njihovo
ime ni zvenelo tuje. Toda oče bratov
Koslerjev, dediči velikega premoženja,
Ivan Kosler, ni bil ljubljancan. Obogatil je
na Dunaju kot trgovec z južnim sadjem.
S novom je zapustil tudi za današnje boj-
ne veliko premoženje.

Ustanovitev pivovarne

Podjetje je bilo ustanovljeno 1. 1866.
Bratje Koslerji, Ivan, Josip in Peter so
ustanovili podjetje pod imenom »Bratje
Kosler« in z glavnico 246.000 gld. Pod-
jetje je kupilo veliko posestvo graščine
»Cekinov grad« od Petra v-teza Pagiarruz-
zija. Razen tega je kupilo zemljišča na takoj
znamen »Novem svetu«, posestva Antonia
Schreya, ki je bil milnar na Viču. Vsa ta
zemljišča so bila tedaj še nezazidana in v
pravem pomenu besede zunaj mesta. Naj-
brž niso niti pomisili, da se bo mesto kdaj
tako tesno spojilo s Šiško, da bodo pivo-
varno, ki so jo začeli tam zidati, obkrožile
hiše. Kupljeno zemljišče je bilo ugodno za
pivovarno že zaradi tega, ker je ležajo bli-
zu železnice. Seveda je tuli prednost, da je
pivovarna blizu mesta, saj so vsaj v začet-
ku računali, da bo mesto glavni odjemalec
piva.

Največja pivovarna na Kranjskem

Pivovarna, ki so jo začeli zidati maj-
a 1. 1866, seveda ni bila prva ljubljanska ka-
kor tudi ne v deželi. Ljubljana je imela pi-
vovarne že v srednjem veku, toda bile so
za današnje pojme obrtni in ne industrijski
obrati. Nobena stará pivovarna se ni
razvila v močno podjetje, ki bi doživeloval
novejše čase. Pivovarna pa, ki so jo začeli
zidati bratje Koslerji, je bila v resnicu ve-
nika tovarna, doletje največji obrat te vrste
na Kranjskem. Načrt je izdelal junajski
arhitekt Titiz, zidali sta po ljubljanskem pod-
jetju Gustav Tönnies in Viljem Treo. Stav-
ba dela so bila naslednje leto že končana,
tako da je pivovarna lahko začela obrat-
vati poleti 1. 1867. Poznati istega leta je
bilo pivo nove pivovarne že gotovo in v

začetku 1. 1868 so ga začeli točiti. Da je
bila pivovarna za tiste čase v resnicu ve-
liko, sprevidimo že iz njene kapacitete
27.500 hl na leto ali 50.000 veder po ta-
kratni meri. V primeri s produkcijo velikih
pivovarn je sicer ni mnogo, a mnogo
je v primeri s kapaciteto dotedanjih, malih
pivovarniških obratov.

Prvotna pivovarna

Prvotna ljubljanska pivovarna se je znato-
ri razlikovala od sedanje zunaj in znotraj:
bila je znatno manjša, venlar pa za
tiste čase precej dobro urejena. Pivovarna
je imela 16 drogovnikov in 71 varilnih
kadi. Imela je že tedaj tudi sladarno in se-
veda hladilnico z ledencami. Pogonsko
silo je dajal parni stroj s 24 ks z dvema
kotloma, ki sta prenesla 4 atmosfere pri-
tiska. V sami pivovarni je bilo v začetku
zaposlenih sorazmerno malo delavcev, le
29. Precej zasluga je pa pivovarna se nudi-
la voznikom in hlapcem. Zanimalo vas
bo, da so tudi pivovarni, kakor v mnogih
ljubljanskih tovarnah prejšnjega stoletja,
uporabljali kot pogonsko gorivo Šoto. Pre-
mog se tedaj še ni uveljavil. Poraba šote
je bila tedaj v Ljubljani zelo velika, zlasti
še, ker so je mnogo porabili tudi zasebeni-
ki, ne le industrija. Upoštevati je treba,
da so moralni pokuriti velike količine šote,
ki daje malo topote. Kaj bi bilo, če bi
premog ne nadomestil šote? Kakšno na-
domestilo bi našla ljubljanska industrija
za šoto?

Ljubljansko pivo slovelo po svetu

Ljubljansko pivo je kmalu zaslovelo, ne
le v deželi, temveč tudi po svetu. Precej
so ga izvazali v Italijo in v avstrijsko in
hrvatsko primorje. Iz Triesta so ljubljansko
pivo izvazali celo v Smirno in Aleksan-
drijo. Iz tega tudi lahko sklepamo, da je
podjetje dobro uspevalo. Kmalu se je po-
kazalo, da je obrat pretezen. Pivovarno so
začeli preurejevat ter izpopolnjavati že
1. 1872, ko so povečali varilnico in vložno
klet ter sezidal novo poslopje za sladarno.
Toda to je bilo bolj krpanje za silo, za-
to so obrat zopet povečevali 1. 1888. Tedaj
so tudi temeljito preuredili strojnicino in
kotlarno. Sezidali so novo strojnicino in po-
stavili novi, znatno močnejši parni stroj,
z učinkom 42 ks. Novi kotel je vziral 7
atmosfer pritiska. Hkrati so obrat elektri-
ficirali, kar je bila v tisti dobi velika pri-
dobitev. Postavili so tudi hladilni stroj,

da so poslej umetno hladili klet, kar je bila
tudi velika novost.

Ustanovitev d. d. Union

Pivovarna je ohranila svoje prvotno ime
ki je ljudstvom tudi po reorganizaciji, ko
se je 1. 1909 preosnova v »Delenško druž-
bo Union«. V družbi je bil udeležen kapital
Avstrijskega kreditnega zavoda za trgovino
in obrt in pivovarno Göse, Puntigam in
Reininghaus. Koslerji so pa bili udeleženi
se nadalje. Obratna glavnica je bila so-
razmerno visoka, saj je znašala 1.453.400
kron, zato si je družba lahko ustvarila
prevladujoč položaj. V njeno last so prele-
vate vse druge, manjše pivovarne na Kranjskem
in načrti Aurora in Perlesova v Ljubljani, Sta-
retova v Mengšu, vrhniška in kočevska.
Producija se je poslej znatno povečala,
tako da je znašala že 50.000 hl na leto, ali
skoraj dvakrat več kakor v začetku. Pod-
jetje je zaposlovalo 150 delavcev.

Nacionalizacija

Po svetovni vojni je bilo poljetje nacio-
nalizirano, ko so 1. 1919 delnice predle-
vate v roke slovenskih delničarjev. Delniška glavnica
je bila še zvišana večkrat in 1. 1929 je
znašala že 24 milijonov din. Družba je
1. 1924 prevzela podjetje »Zdržene pivo-
varne zalec in Laško« in 1. 1926 Götzovo
pivovarno v Mariboru. V prvem desetletju
po svetovni vojni je bil obrat zelo povečan
in moderniziran. Tako so 1. 1922 sezidali
novi strojnico in kotlarno ter namestili
nove stroje. Naslednje leto so sezidali ve-
liko, tri nadstropno poslopje za sladarno in
povečali varilnico in vložno klet. Tedaj se
je obrat še pridružila smolarna z avto-
matsko umivalnico strojev. Istega leta se
je podjetje povečalo še za dve, precej ve-
liki tovarni, in sicer tovarno za kvaz s ka-
paciteto 1.800.000 kg na leto in tovarno
špirita s kapaciteto 2100 hl. V začetnih de-
setletjih se je tudi zelo povečala produk-
cija piva, vendar je treba upoštevati, da je
nastal občutni zastop ob nastopu svetovne
gospodarske krize. Tuk pred krizo, 1. 1930,
je znašala produkcija celo 107.627 hektolitrov.
Po krizi je produkcija zopet začela naraščati, tako da se je dvignila že na
okrog 180.000 hl.

Za iz tega je razvidno, koliko veliko pod-
jetje se je razvilo iz Koslerjeve pivovarne,
ustanovljene pred 75 leti, in eden dokazov
je, da se je prava doba industrializacije
Ljubljane začela v resnicu v prejšnjem sto-
letju.

Iz zgodovine žepnega robca

Prvotno je služil brisanju vsega obraza, pozneje pa zakrivanju ust

Ko so legije Gaja Julia Cezarja oblegale
Pariz, se je slavni rimski vojskoved v
galiskih gozdovih hudo prehladi. To mu je
bilo silno neprijetno. Ali naj bi se vse-
koval v rob svoje senatorске toge, obrob-
ljen s škratom? Kako si je pomagal, žal
ni znamo. Znan je pa, da Cezar žepnega
robca sploh ni poznal. Pojavil se je namre-
č šele kakih 1500 let pozneje. To se nam
zdi eduno, saj vemo iz pisanih izročil,
da so si ljudje brisali v tropičnih in vročih
deželah ob Sredozemskem morju potne
obraze z rutami. Kaj bi bilo naravnje
kakor uporabljati ruto tudi za vsekovanje?
Toda na to so prišli ljudje še sredini 15.
stoletja. Neki dami v Veneziji je šinjala
baje v glavo misel, da bi se da uporabiti
ruta za brisanje nosu ob nahodu.

Da se ruta ali robec prvotno ni porabil
za brisanje nosu ali vsekovanju, marvec
je bil namenjen brisanju obraza, označev
je njegovo ime. Italijani so ga imenovali
fazzoletto in to im je udomačilo tudi
med našim ljudstvom. Naš kmet pravi
žepnemu robcu »fazonet«. V začetku
je bil storček, ki je bil vreden 1000 tolarjev.
Ker je bil storček, so ga postavili na
postolje in vložili v obliko klobuca. Gabriele
d'Este, ljubica Henrika IV. je imela
žepnega robca vreden 1900 tolarjev. Ker je
bil po postolju storček, so ga postavili na
postolje in vložili v obliko klobuca. Gabriele
d'Este, ljubica Henrika IV. je imela
žepnega robca vreden 1900 tolarjev. Ker je
bil storček, so ga postavili na postolje in vložili
v obliko klobuca. Gabriele d'Este, ljubica
Henrika IV. je imela žepnega robca vreden
1900 tolarjev. Ker je bil storček, so ga postavili
na postolje in vložili v obliko klobuca. Gabriele
d'Este, ljubica Henrika IV. je imela
žepnega robca vreden 1900 tolarjev. Ker je
bil storček, so ga postavili na postolje in vložili
v obliko klobuca. Gabriele d'Este, ljubica
Henrika IV. je imela žepnega robca vreden
1900 tolarjev. Ker je bil storček, so ga postavili
na postolje in vložili v obliko klobuca. Gabriele
d'Este, ljubica Henrika IV. je imela
žepnega robca vreden 1900 tolarjev. Ker je
bil storček, so ga postavili na postolje in vložili
v obliko klobuca. Gabriele d'Este, ljubica
Henrika IV. je imela žepnega robca vreden
1900 tolarjev. Ker je bil storček, so ga postavili
na postolje in vložili v obliko klobuca. Gabriele
d'Este, ljubica Henrika IV. je imela
žepnega robca vreden 1900 tolarjev. Ker je
bil storček, so ga postavili na postolje in vložili
v obliko klobuca. Gabriele d'Este, ljubica
Henrika IV. je imela žepnega robca vreden
1900 tolarjev. Ker je bil storček, so ga postavili
na postolje in vložili v obliko klobuca. Gabriele
d'Este, ljubica Henrika IV. je imela
žepnega robca vreden 1900 tolarjev. Ker je
bil storček, so ga postavili na postolje in vložili
v obliko klobuca. Gabriele d'Este, ljubica
Henrika IV. je imela žepnega robca vreden
1900 tolarjev. Ker je bil storček, so ga postavili
na postolje in vložili v obliko klobuca. Gabriele
d'Este, ljubica Henrika IV. je imela
žepnega robca vreden 1900 tolarjev. Ker je
bil storček, so ga postavili na postolje in vložili
v obliko klobuca. Gabriele d'Este, ljubica
Henrika IV. je imela žepnega robca vreden
1900 tolarjev. Ker je bil storček, so ga postavili
na postolje in vložili v obliko klobuca. Gabriele
d'Este, ljubica Henrika IV. je imela
žepnega robca vreden 1900 tolarjev. Ker je
bil storček, so ga postavili na postolje in vložili
v obliko klobuca. Gabriele d'Este, ljubica
Henrika IV. je imela žepnega robca vreden
1900 tolarjev. Ker je bil storček, so ga postavili
na postolje in vložili v obliko klobuca. Gabriele
d'Este, ljubica Henrika IV. je imela
žepnega robca vreden 1900 tolarjev. Ker je
bil storček, so ga postavili na postolje in vložili
v obliko klobuca. Gabriele d'Este, ljubica
Henrika IV. je imela žepnega robca vreden
1900 tolarjev. Ker je bil storček, so ga postavili
na postolje in vložili v obliko klobuca. Gabriele
d'Este, ljubica Henrika IV. je imela
žepnega robca vreden 1900 tolarjev. Ker je
bil storček, so ga postavili na postolje in vložili
v obliko klobuca. Gabriele d'Este, ljubica
Henrika IV. je imela žepnega robca vreden
1900 tolarjev. Ker je bil storček, so ga postavili
na postolje in vložili v obliko klobuca. Gabriele
d'Este, ljubica Henrika IV. je imela
žepnega robca vreden 1900 tolarjev. Ker je
bil storček, so ga postavili na postolje in vložili
v obliko klobuca. Gabriele d'Este, ljubica
Henrika IV. je imela žepnega robca vreden
1900 tolarjev. Ker je bil storček, so ga postavili
na postolje in vložili v obliko klobuca. Gabriele
d'Este, ljubica Henrika IV. je imela
žepnega robca vreden 1900 tolarjev. Ker je
bil storček, so ga postavili na postolje in vložili
v obliko klobuca. Gabriele d'Este, ljubica
Henrika IV. je imela žepnega robca vreden
1900 tolarjev. Ker je bil storček, so ga postavili
na postolje in vložili v obliko klobuca. Gabriele
d'Este, ljubica Henrika IV. je imela
žepnega robca vreden 1900 tolarjev. Ker je
bil storček, so ga postavili na postolje in vložili
v obliko klobuca. Gabriele d'Este, ljubica
Henrika IV. je imela žepnega robca vreden
1900 tolarjev. Ker je bil storček, so ga postavili
na postolje in vložili v obliko klobuca. Gabriele
d'Este, ljubica Henrika IV. je imela
žepnega robca vreden 1900 tolarjev. Ker je
bil storček, so ga postavili na postolje in vložili
v obliko klobuca. Gabriele d'Este, ljubica
Henrika IV. je imela žepnega robca vreden
1900 tolarjev. Ker je bil storček, so ga postavili
na postolje in vložili v obliko klobuca. Gabriele
d'Este, ljubica Henrika IV. je imela
žepnega robca vreden 1900 tolarjev. Ker je
bil storček, so ga postavili na postolje in vložili
v obliko klobuca. Gabriele d'Este, ljubica
Henrika IV. je imela ž